



Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

29 aprilie 2021 *

„Trimitere preliminară – Mediu – Directiva 2003/87/CE – Sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră – Articolul 3 litera (e) – Noțiunea de «instalație» – Articolul 3 litera (f) – Noțiunea de «operator» – Anexa I punctele 2 și 3 – Regula cumulării – Însurubarea capacităților activităților unei instalații – Cesiune a unei unități de cogenerare a energiei electrice și termice de către proprietarul unei unități industriale – Contract de furnizare a energiei între întreprinderile cedentă și cesionară – Revizuire a permisului de emisii de gaze cu efect de seră”

În cauza C-617/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia), prin decizia din 13 martie 2019, primită de Curte la 14 august 2019, în procedura

Granarolo SpA

împotriva

Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare,

Ministero dello Sviluppo economico,

Comitato nazionale per la gestione della direttiva 2003/87/CE e per il supporto nella gestione delle attività di progetto del protocollo di Kyoto,

cu participarea:

E.ON Business Solutions Srl, fostă E.ON Connecting Energies Italia Srl,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan (raportor), președinte de cameră, și domnii M. Ilesič și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 septembrie 2020,

* Limba de procedură: italiana.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Granarolo SpA, de A. Stalteri, avvocato;
- pentru E.ON Business Solutions Srl, de C. Vivani și F. Triveri, avvocati;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de G. Palatiello, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, J. Vláčil și L. Dvořáková, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. C. Becker și G. Gattinara, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 decembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 litera (e) din Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO 2003, L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 (JO 2009, L 140, p. 63) (denumită în continuare „Directiva 2003/87”), și a anexei I la aceasta.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Granarolo SpA, pe de o parte, și Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare (Ministerul Mediului, Protecției Teritoriului și Mării, Italia), Ministero dello Sviluppo economico (Ministerul Dezvoltării Economice, Italia), precum și Comitato nazionale per la gestione della direttiva 2003/87/CE e per il supporto nella gestione delle attività di progetto del protocollo di Kyoto (Comitetul național pentru gestionarea Directivei 2003/87/CE și pentru susținerea gestionării activităților unor proiecte care intră sub incidența Protocolului de la Kyoto) (denumit în continuare „Comitetul ETS”), pe de altă parte, în legătură cu o cerere de revizuire a permisului de emisii de gaze cu efect de seră al cărui titular este Granarolo pentru una dintre instalațiile sale care intră sub incidența sistemului de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră la nivelul Uniunii Europene (denumit în continuare „ETS”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 2 din Directiva 2003/87, intitulat „Sfera de aplicare”, prevede la alineatul (1):
„Prezenta directivă se aplică emisiilor care provin din activitățile enumerate în anexa I și gazelor cu efect de seră din anexa II.”
- 4 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:
„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:
[...]

- (e) «instalație» înseamnă o unitate tehnică staționară în care sunt realizate una sau mai multe dintre activitățile enumerate în anexa I și orice alte activități direct asociate care au o legătură de natură tehnică cu activitățile realizate în locul respectiv și care ar putea avea efecte asupra emisiilor și a poluării;
- (f) «operator» înseamnă orice persoană care operează sau controlează o instalație sau, dacă legislația internă prevede astfel, căreia i-a fost delegată o competență economică decisivă asupra funcționării tehnice a instalației;

[...]”

- 5 Articolul 4 din directiva menționată, intitulat „Permise de emisii de gaze cu efect de seră”, are următorul cuprins:

„Statele membre se asigură că, de la 1 ianuarie 2005, nicio instalație nu realizează niciuna dintre activitățile enumerate în anexa I care generează emisii specificate pentru activitatea în cauză, cu excepția cazurilor în care operatorul deține un permis eliberat de autoritatea competentă în conformitate cu articolele 5 și 6, sau dacă instalația este exclusă din [ETS] în temeiul articolului 27. Acestea se aplică și în cazul instalațiilor care intră sub incidența articolului 24.”

- 6 Articolul 6 din Directiva 2003/87, intitulat „Condițiile de acordare și conținutul permiselor de emisie de gaze cu efect de seră”, prevede la alineatul (1):

„Autoritatea competentă emite permise de emisie de gaze cu efect de seră acordând autorizația de emisie de gaze cu efect de seră din întreaga instalație sau dintr-o parte a acesteia în cazul în care autoritatea competentă a stabilit că operatorul poate monitoriza și raporta emisiile.

Un permis de emisie de gaze cu efect de seră poate reglementa una sau mai multe instalații din aceeași locație, operate de același operator.

La intervale de cel mult cinci ani, autoritatea competentă revizuieste permisul de emisii de gaze cu efect de seră și aduce modificările care se impun.”

- 7 Potrivit articolului 7 din această directivă, intitulat „Modificări privind instalațiile”:

„Operatorul informează autoritatea competentă cu privire la orice modificări planificate privind natura, funcționarea, extinderea sau reducerea semnificativă a capacității instalației care ar putea impune revizuirea permisului de emisii de gaze cu efect de seră. După caz, autoritatea competentă revizuieste permisul. În cazul în care survine o modificare a identității operatorului instalației, autoritatea competentă revizuieste permisul astfel încât acesta să includă numele și adresa noului operator.”

- 8 Anexa I la directiva menționată, intitulată „Categoriile de activități cărora li se aplică prezenta directivă”, prevede la punctele 2 și 3:

„2. Valorile pragurilor menționate mai jos se referă în general la capacități de producție sau randamente. În cazurile în care în cadrul aceleiași instalații se efectuează mai multe activități care se încadrează în aceeași categorie, capacitățile acestor activități se însumează.

3. La calcularea puterii termice nominale totale a unei instalații pentru a se decide cu privire la includerea acesteia în [ETS], se însumează puterea termică nominală a tuturor unităților tehnice care fac parte din aceasta și în care se ard combustibili în cadrul instalației respective. [...]”

- 9 Această anexă I conține un tabel care enumeră categoriile de activități cărora li se aplică Directiva 2003/87. Printre aceste activități figurează „[a]rderea combustibililor în instalații cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW (cu excepția instalațiilor pentru incinerarea deșeurilor periculoase sau municipale)”.

Dreptul italian

- 10 Articolul 3 alineatul 1 literele t) și v) din decreto legislativo n. 30 – Attuazione della direttiva 2009/29/CE che modifica la direttiva 2003/87/CE al fine di perfezionare ed estendere il sistema comunitario per lo scambio di quote di emissione di gas a effetto serra (Decretul legislativ nr. 30 privind punerea în aplicare a Directivei 2009/29/CE de modificare a Directivei 2003/87/CE în vederea îmbunătățirii și extinderii sistemului comunitar de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră) din 13 martie 2013 (GURI nr. 79 din 4 aprilie 2013, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 30/2013”), definește noțiunile de „operator” și de „instalație” în sensul acestui decret legislativ în mod similar Directivei 2003/87.
- 11 Articolul 13 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 30/2013 prevede că nicio instalație nu poate realiza niciuna dintre activitățile enumerate în anexa I la acesta care generează emisii de gaze cu efect de seră, fără să fi obținut permisul eliberat de Comitetul ETS.
- 12 Articolul 15 din acest decret legislativ privește acordarea, condițiile și conținutul unui astfel de permis de emisie.
- 13 Articolul 16 din decretul legislativ menționat prevede că operatorul informează Comitetul ETS în legătură cu orice modificare privind identitatea operatorului, precum și natura, funcționarea instalației sau orice extindere sau reducere importantă a capacității sale.
- 14 Articolul 38 din Decretul legislativ nr. 30/2013 vizează regimul „micilor emițători” în scopul monitorizării și al controlului emisiilor de CO₂.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 15 Granarolo este o societate care își desfășoară activitatea în sectorul alimentar al laptelui proaspăt, precum și al producției și distribuției de produse lactate. La Pasturago di Vernate (Italia), aceasta are o unitate de producție compusă din diferite unități și echipată cu o centrală termică care produce energia termică necesară pentru procesele sale de prelucrare.
- 16 Pentru această centrală termică, Granarolo era titulară, conform cerinței rezultate din articolul 4 din Directiva 2003/87, a unui permis de emisii de gaze cu efect de seră privind arderea combustibililor în instalații cu o putere termică nominală totală mai mare de 20 MW. În plus, în temeiul dreptului național, ea este supusă, pentru această unitate, regimului „micilor emițători” în scopul monitorizării și al controlului emisiilor de CO₂.
- 17 În cursul anului 2013, Granarolo a construit, în amplasamentul industrial al unității sale de producție, o unitate de cogenerare a energiei electrice și termice destinate producției alimentare a cărei putere termică totală de ardere este mai mică de 20 MW și a obținut de la Comitetul ETS revizuirea permisului său de emisie de gaze cu efect de seră în sensul articolului 7 din această directivă.
- 18 În cursul anului 2017, Granarolo a transferat unitatea de cogenerare către E.ON Connecting Energies Italia Srl, întreprindere specializată în sectorul energiei (denumită în continuare „E.ON”), încheind totodată cu aceasta din urmă un contract de furnizare de energie electrică și termică. Potrivit instanței de trimitere, acest contract prevedea, în plus, obligația E.ON de a obține consimțământul Granarolo

pentru a efectua lucrări în unitatea de cogenerare, o rambursare în favoarea Granarolo în cazul nerespectării cantităților minime de energie care trebuiau furnizate, o reducere a prețului energiei furnizate după 10 ani și 6 luni de la intrarea în vigoare a contractului și un drept de opțiune pentru răscumpărarea unității de cogenerare în favoarea Granarolo.

- 19 În urma acestei cesiuni, Granarolo a depus la Comitetul ETS o cerere de revizuire a permisului său de emisii de gaze cu efect de seră, considerând că emisiile legate de unitatea de cogenerare, care nu mai era operată de ea sau sub autoritatea sa, trebuia scăzută din cuantumul emisiilor sale de CO₂.
- 20 Întrucât această cerere a fost respinsă printr-o decizie din 6 iunie 2018 a Comitetului ETS, Granarolo a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune având ca obiect anularea deciziei menționate. E.ON a intervenit în susținerea Granarolo în cadrul acestei proceduri.
- 21 În susținerea acțiunii formulate, Granarolo arată că, prin faptul că a motivat decizia de respingere prin menținerea unei interconexiuni formale între unitatea de cogenerare și unitatea sa de producție, Comitetul ETS a încălcat cerințele care decurg din Directiva 2003/87.
- 22 Astfel, nu se poate considera că unitatea de producție și unitatea de cogenerare, ca urmare a unei conexiuni în scopul unei furnizări de energie, constituie o instalație unică, în condițiile în care ambele sunt autonome din punct de vedere structural și funcțional.
- 23 Pe de altă parte, în temeiul articolului 3 litera (f) și al articolului 6 din această directivă, permisul de emisii de gaze cu efect de seră ar fi eliberat operatorului care deține puterea de administrare a unei instalații și care, astfel, poate exercita un control și o monitorizare a emisiilor. Or, în speță, în temeiul unei interpretări eronate a contractului de furnizare de energie încheiat între Granarolo și E.ON, Comitetul ETS a concluzionat că Granarolo a păstrat o putere de administrare și de control al emisiilor unității de cogenerare. Astfel, acest contract nu ar afecta capacitatea E.ON de a-și exercita în mod autonom activitatea de producere a energiei electrice și de a alimenta rețeaua publică cu energie electrică, astfel încât, chiar dacă Granarolo ar trebui să preleve o cantitate mai mică de energie de la unitatea de cogenerare, această împrejurare nu ar avea incidență asupra cantității de emisii de gaze cu efect de seră a acesteia.
- 24 În plus, decizia Comitetului ETS din 6 iunie 2018 ar proveni dintr-o interpretare eronată a regulii cumulării surselor de emisii prevăzute în anexa I la directiva menționată, în măsura în care această regulă nu se aplică decât situațiilor în care mai multe unități tehnice alcătuiesc aceeași instalație, iar nu celor în care, precum în speță, există mai multe instalații distincte.
- 25 În fața instanței de trimitere, părțile din litigiul principal susțin că cesiunea unității de cogenerare către E.ON nu a avut incidență asupra configurației instalației și că subzistă o legătură funcțională între această unitate de cogenerare și unitatea de producție a Granarolo. În special, ele subliniază că există o legătură clară între permisul de emisii de gaze cu efect de seră și existența unei instalații în sensul articolului 3 litera (e) din Directiva 2003/87. Definirea operatorului ar presupune-o în mod logic pe cea a instalației, ceea ce ar lipsi de orice relevanță eventuala diferență dintre titularul unui astfel de permis și operatorul efectiv al unei unități tehnice interne unității de producție.
- 26 Din moment ce o unitate de cogenerare este, precum în speță, legată din punct de vedere tehnic de unitatea de producție și este susceptibilă să aibă o incidență asupra emisiilor globale, ea ar trebui considerată ca făcând parte, împreună cu această unitate, dintr-o singură instalație, astfel încât ar trebui să fie supusă unui permis unic, chiar dacă unitatea de cogenerare este situată în exteriorul amplasamentului de producție.

- 27 Pe de altă parte, pârâtele din acțiunea principală susțin că, având în vedere clauzele contractului de furnizare de energie încheiat între Granarolo și E.ON, prima a păstrat o putere economică decisivă asupra operării tehnice a unității de cogenerare și că, prin urmare, aceasta rămâne operatorul unității menționate în sensul articolului 3 litera (f) din Directiva 2003/87.
- 28 În plus, adoptarea unei poziții contrare ar avea ca efect încălcarea regulii cumulării prevăzute la punctele 2 și 3 din anexa I la această directivă, care urmărește tocmai să evite ca o subdiviziune excesivă a surselor de emisie să poată conduce la excluderea din domeniul de aplicare al ETS a majorității instalațiilor de dimensiuni mici sau mijlocii.
- 29 Astfel, întrucât unitatea de cogenerare în discuție în litigiul principal are o putere mai mică de 20 MW, aceasta nu ar conduce la eliberarea unui permis de emisie de gaze cu efect de seră și nu ar intra în domeniul de aplicare al reglementării referitoare la ETS. În schimb, ca urmare a cesiunii acestei unități de cogenerare, unității de producție a Granarolo i-ar scădea cantitatea de emisii produse anual, care fac obiectul unei compensări prin intermediul cotelor de emisie.
- 30 În condițiile în care clauzele contractului de furnizare de energie ar plasa Granarolo într-o poziție de forță în raport cu E.ON, orice interpretare în sensul că a avut loc o divizare a instalației inițiale în două instalații ar conduce la o eludare a normelor în materie de emisie de CO₂.
- 31 În aceste condiții, Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 3 litera (e) din Directiva [2003/87] trebuie interpretat în sensul că noțiunea de «instalație» include și o situație precum cea în discuție, în care o instalație de cogenerare construită de reclamantă pe amplasamentul său industrial pentru a furniza energie unității sale de producție a fost ulterior transferată, prin cesiunea unei ramuri de activitate, către o altă societate specializată în domeniul energiei, printr-un contract care prevede, pe de o parte, transferul către cesionar al instalației de cogenerare a energiei electrice și termice, al certificatelor, al documentelor, al declarațiilor de conformitate, al licențelor, al drepturilor de concesiune, al autorizațiilor și al permiselor necesare pentru exploatarea instalației respective și pentru desfășurarea activității, constituirea în favoarea sa a unui drept de suprafață asupra unei suprafețe de teren aparținând unității, care să fie adecvată și să servească exploatării și întreținerii instalației, și constituirea drepturilor de servitute în beneficiul instalației de cogenerare, inclusiv asupra unei suprafețe înconjurătoare exclusive, și, pe de altă parte, furnizarea de către cesionar către cedent pentru o perioadă de 12 ani a energiei produse de instalația respectivă, la prețurile prevăzute în contract?

2) În special, în noțiunea de «legătură de natură tehnică» menționată la articolul 3 litera (e) [din Directiva 2003/87] poate fi inclusă o legătură între o instalație de cogenerare și o unitate de producție, astfel încât aceasta din urmă, care aparține unei alte entități, deși se află într-o relație privilegiată cu instalația de cogenerare în scopul furnizării de energie (legătură realizată prin rețeaua de distribuție a energiei, prin contractul de furnizare specific încheiat cu societatea din domeniul energiei cesionară a instalației, prin angajamentul acesteia de a furniza o cantitate minimă de energie unității de producție, sub rezerva plății unei sume egale cu diferența dintre costurile de aprovizionare cu energie de pe piață și prețurile prevăzute în contract, prin reducerea prețului de vânzare a energiei după o perioadă de 10 ani și 6 luni de la intrarea în vigoare a contractului, prin conferirea dreptului de opțiune pentru răscumpărarea instalației de cogenerare în orice moment de către societatea cedentă și prin necesitatea permisiunii cedentului pentru a efectua lucrări la instalația de cogenerare), să își poată continua desfășurarea activității, inclusiv în caz de întrerupere a furnizării de energie sau de funcționare defectuoasă ori de încetare a activității instalației de cogenerare?

3) În sfârșit, în cazul transferului efectiv al unei instalații de producere a energiei de către constructor, proprietar pe același amplasament al unei unități industriale, către o altă societate specializată în domeniul energiei, din motive de creștere a eficienței, posibilitatea eliminării emisiilor respective din calculul emisiilor aferente permisului [de emisii] al proprietarului unității industriale, în urma transferului, și eventuala «ieșire» a emisiilor din [ETS] determinată de faptul că instalația de producere a energiei, avută în vedere în mod izolat, nu depășește pragul de calificare ca «mici emițători» constituie o încălcare a regulii cumulării surselor, prevăzută în anexa I la Directiva [2003/87], sau, dimpotrivă, o simplă consecință legală a alegerilor organizatorice ale operatorilor, care nu este interzisă de [ETS]?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 32 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 26 octombrie 2016, Yara Suomi și alții, C-506/14, EU:C:2016:799, punctul 29, precum și jurisprudența citată).
- 33 În această privință, împrejurarea că, pe plan formal, o instanță națională a formulat cererea sa de decizie preliminară făcând trimitere la anumite dispoziții ale dreptului Uniunii nu împiedică Curtea să furnizeze acestei instanțe toate elementele de interpretare care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă respectiva instanță s-a referit sau nu s-a referit la acestea în enunțul întrebărilor sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (Hotărârea din 27 iunie 2018, Turbogás, C-90/17, EU:C:2018:498, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 34 În speță, litigiul principal privește respingerea de către Comitetul ETS a unei cereri a Granarolo de revizuire a permisului său de emisii de gaze cu efect de seră ca urmare a cesiunii unității de cogenerare, pe care o deținea pe același amplasament industrial precum unitatea sa de producție alimentară, către E.ON, o întreprindere specializată în domeniul energiei, cesiune însoțită de încheierea cu aceasta din urmă a unui contract de furnizare de energie.
- 35 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, respingerea cererii de revizuire a fost motivată prin aceea că, având în vedere în special clauzele contractului de furnizare de energie dintre Granarolo și E.ON, unitatea de producție păstra o interconexiune funcțională cu unitatea de cogenerare, astfel încât ambele constituiau una și aceeași instalație în sensul articolului 3 litera (e) din Directiva 2003/87, și că Granarolo rămânea, după cesiune, operatorul unității de cogenerare în sensul articolului 3 litera (f) din această directivă. Pe de altă parte, se ridică problema dacă admiterea cererii de revizuire menționate ar fi fost contrară regulii cumulării prevăzute la punctele 2 și 3 din anexa I la directiva respectivă și ar fi avut ca efect să permită o eludare a normelor ETS.
- 36 Având în vedere ceea ce precedă, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 literele (e) și (f) din Directiva 2003/87 coroborat cu punctele 2 și 3 din anexa I la aceasta trebuie interpretat în sensul că se opune ca un proprietar al unei unități de producție echipate cu o centrală termică a cărei activitate intră sub incidența acestei anexe I să poată obține revizuirea permisului său de emisii de gaze cu efect de seră în sensul articolului 7 din această directivă, în cazul în care a transferat o unitate de cogenerare situată pe același amplasament industrial precum această unitate, care desfășoară o activitate a cărei capacitate este inferioară pragului prevăzut în anexa I

menționată, unei întreprinderi specializate în domeniul energiei, încheind totodată cu această întreprindere un contract care prevede printre altele că energia produsă de această unitate de cogenerare va fi furnizată unității respective.

- 37 În speță, în vederea pronunțării prezentei hotărâri, trebuie să se observe că, astfel cum reiese din decizia de trimitere, unitatea în discuție în litigiul principal este o unitate de producție de produse lactate, echipată, în scopul procesului de fabricație, cu o centrală termică a cărei putere termică totală de ardere este mai mare de 20 MW și care intră astfel sub incidența activităților menționate în anexa I la Directiva 2003/87. În ceea ce privește unitatea de cogenerare, puterea termică totală de ardere a acesteia este mai mică de 20 MW, ceea ce are drept consecință faptul că nu intră ca atare sub incidența activităților prevăzute în anexa menționată.
- 38 În primul rând, în ceea ce privește întrebarea instanței de trimitere cu privire la aspectul dacă unitatea de cogenerare și unitatea de producție în discuție în litigiul principal constituie, ca urmare a relației existente între prima și cea de a doua, una și aceeași instalație în sensul articolului 3 litera (e) din această directivă, trebuie amintit că dispoziția menționată definește noțiunea de „instalație” ca o unitate tehnică staționară în care sunt realizate una sau mai multe dintre activitățile enumerate în anexa I la directiva menționată și orice alte activități direct asociate care au o legătură de natură tehnică cu activitățile realizate în locul respectiv și care ar putea avea efecte asupra emisiilor și a poluării.
- 39 Prin urmare, în conformitate cu criteriile enunțate în dispoziția menționată, pe de o parte, unitatea de cogenerare în discuție în litigiul principal poate să formeze una și aceeași instalație numai cu centrala termică a unității de producție și, pe de altă parte, nu poate fi astfel decât cu condiția ca activitatea de ardere desfășurată în cadrul acestei unități de cogenerare să fie direct asociată cu activitatea acestei centrale termice desfășurate pe amplasamentul unității de producție, să aibă o legătură de natură tehnică cu ea și să poată avea efecte asupra emisiilor și a poluării.
- 40 De la bun început, trebuie constatat că din însăși natura criteriilor menționate rezultă că acestea necesită o apreciere de natură materială. Prin urmare, aspectul dacă sunt îndeplinite criteriile respective, în special cel referitor la existența unei legături de natură tehnică, la care se referă îndeosebi întrebările instanței de trimitere, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, nu poate depinde de prevederile contractuale care leagă întreprinderile cedentă și cesionară.
- 41 Pe de altă parte, este cert că criteriul referitor la efectele asupra emisiilor și a poluării este îndeplinit în cazul în care unitatea de cogenerare emite gaze cu efect de seră.
- 42 În ceea ce privește celelalte criterii prevăzute la articolul 3 litera (e) din Directiva 2003/87, Curtea a statuat că o activitate are o legătură directă cu o activitate care intră sub incidența anexei I la această directivă atunci când este indispensabilă desfășurării sale și că această legătură directă este, în plus, materializată prin existența unei legături de natură tehnică în împrejurări în care activitatea în discuție este integrată în procesul tehnic global al activității care intră sub incidența acestei anexei I (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2016, *Elektricitets Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ*, C-158/15, EU:C:2016:422, punctul 30).
- 43 Rezultă, pe de o parte, că condiția referitoare la existența unei legături directe între activitățile în cauză impune ca, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, activitatea de cogenerare să se efectueze în scopul realizării activității de ardere a combustibililor care se desfășoară în centrala termică a unității de producție.
- 44 Prin urmare, această condiție nu poate fi îndeplinită dacă, astfel cum au susținut în special Granarolo și Comisia Europeană în cursul ședinței în fața Curții, exercitarea acestei activități de cogenerare este destinată exclusiv producției alimentare efectuate în cadrul unității Granarolo, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

- 45 Pe de altă parte, condiția referitoare la existența unei legături de natură tehnică care materializează o asemenea legătură directă impune ca, astfel cum a arătat domnul avocat general în esență la punctul 57 din concluziile sale, conexiunea dintre activitățile în discuție să contribuie la integritatea procesului tehnic global al activității care intră sub incidența anexei I la Directiva 2003/87.
- 46 O asemenea constatare nu se poate deduce numai din existența, cum este de obicei cazul în cadrul oricărei activități industriale, a unei conexiuni între activitățile în discuție în scopul unei furnizări de energie. Astfel, deși nu este exclus ca o conexiune de acest tip să poată fi considerată ca reprezentând o legătură de natură tehnică în sensul articolului 3 litera (e) din această directivă, acest lucru este posibil numai cu condiția să prezinte o formă de integrare specifică și distinctivă în cadrul procesului tehnic propriu activității care intră sub incidența anexei I la directiva menționată.
- 47 Or, în speță, din dosarul de care dispune Curtea, aspect confirmat, de altfel, de modul de redactare a celei de a doua întrebări preliminare, reiese că unitatea de producție a Granarolo și, mai precis, centrala termică care furnizează energia termică necesară acestei producții și-ar putea continua desfășurarea activității, inclusiv în caz de întrerupere a furnizării de energie electrică și termică de către unitatea de cogenerare sau în caz de funcționare defectuoasă ori de încetare a activității unității menționate.
- 48 Astfel, din moment ce conexiunea dintre unitatea de cogenerare și unitatea de producție nu contribuie la integritatea procesului tehnic al activităților care se desfășoară în centrala termică a acestei unități și, prin urmare, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, nu sunt îndeplinite criteriile prevăzute la articolul 3 litera (e) din Directiva 2003/87, nu se poate considera că unitatea de cogenerare și centrala termică constituie una și aceeași instalație în sensul acestei dispoziții.
- 49 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă, după cesionarea unității de cogenerare către E.ON, Granarolo rămâne operatorul acesteia, trebuie amintit că, pe de o parte, articolul 6 alineatul (1) din această directivă, referitor la condițiile de acordare a permiselor de emisii de gaze cu efect de seră, prevede, la primul paragraf, că autoritatea competentă emite un astfel de permis acordând autorizația de emisii de gaze cu efect de seră din întreaga instalație sau dintr-o parte a acesteia în cazul în care autoritatea competentă a stabilit că operatorul poate monitoriza și raporta emisiile și, la al doilea paragraf, că un permis de emisii de gaze cu efect de seră poate reglementa una sau mai multe instalații din aceeași locație, operate de același operator. În plus, în temeiul articolului 7 din directiva menționată, după caz, această autoritate revizuieste permisul în funcție de informațiile care îi sunt furnizate de operator cu privire la modificările privind instalația în cauză. Pe de altă parte, articolul 3 litera (f) din aceeași directivă definește noțiunea de „operator” ca orice persoană care operează sau controlează o instalație sau, dacă legislația internă prevede astfel, căreia i-a fost delegată o competență economică decisivă asupra funcționării tehnice a instalației.
- 50 Astfel cum reiese din aceste dispoziții, trebuie să se cerceteze, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, în care proprietarul unei unități de producție a transferat unei întreprinderi specializate în domeniul energiei o unitate de cogenerare care se situează pe același amplasament industrial precum unitatea menționată, dacă, drept urmare a acestei cesiuni, controlul acestui proprietar asupra funcționării respectivei unități de cogenerare și, prin urmare, asupra emisiilor de gaze cu efect de seră rezultate din activitățile ei a luat sfârșit. Dacă aceasta este situația, proprietarul menționat nu poate fi privit, după cesiunea respectivă, ca fiind operatorul unității de cogenerare menționate în sensul articolului 3 litera (f) din Directiva 2003/87.
- 51 În acest sens, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 45 din concluziile sale, în scopul identificării operatorului unei asemenea unități de cogenerare, este necesar, în special, să se țină seama de clauzele contractuale care leagă cedentul și cesionarul.

- 52 În speță, având în vedere informațiile furnizate de instanța de trimitere, din dispozițiile contractuale care leagă E.ON și Granarolo nu se poate deduce că aceasta din urmă a păstrat controlul asupra funcționării unității de cogenerare în discuție în litigiul principal și, prin urmare, al emisiilor de gaze cu efect de seră care rezultă din activitățile sale.
- 53 Astfel, pe de o parte, după cum reiese din modul de redactare a primei întrebări preliminare, Granarolo a transferat proprietatea asupra unității de cogenerare către E.ON și, în acest scop, i-a transferat, printre altele, acesteia din urmă toate documentele necesare pentru exploatarea unității respective și exercitarea activității care se desfășoară acolo.
- 54 Pe de altă parte, în cadrul contractului de furnizare de energie dintre Granarolo și E.ON, aceasta din urmă poate intensifica activitatea unității de cogenerare și poate livra energia electrică produsă în rețeaua publică. De asemenea, ea este liberă să reducă cantitatea de energie produsă sub rezerva, în cazul nerespectării furnizării cantităților minime de energie prevăzute în contract, a rambursării unei sume echivalente cu diferența dintre costurile de aprovizionare cu energie pe piață și prețurile prevăzute în contract. Un astfel de mecanism de compensare, de natură contractuală, nu poate fi totuși asimilat unei delegări, în beneficiul Granarolo, a unei competențe economice decisive asupra funcționării tehnice a instalației de cogenerare în sensul articolului 3 litera (f) *in fine* din Directiva 2003/87.
- 55 În plus, este necesar să se constate că nici celelalte clauze contractuale menționate de instanța de trimitere, în special cele referitoare la prețul de vânzare a energiei, la dreptul de opțiune de răscumpărare de care beneficiază Granarolo sau la necesitatea unui permis al acesteia pentru a putea fi efectuate lucrări în unitatea de cogenerare nu conferă Granarolo controlul asupra funcționării unității respective, astfel cum se prevede la articolul 3 litera (f) din directivă, și, prin urmare, aceste clauze nu îi acordă, prin ele însele, posibilitatea de a determina sau de a monitoriza, în general, cantitatea de emisii de gaze cu efect de seră care provin din activitatea acestei unități.
- 56 Din considerațiile prezentate la punctele 52-55 din prezenta hotărâre rezultă astfel că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, Granarolo nu mai este, în orice caz, operatorul unității de cogenerare în sensul articolului 3 litera (f) din Directiva 2003/87, astfel încât ar avea dreptul să obțină revizuirea permisului său de emisii de gaze cu efect de seră, conform articolului 7 din această directivă.
- 57 O asemenea revizuire a acestui permis nu poate implica o eludare a normelor ETS.
- 58 Astfel, în primul rând, este necesar să se constate că revizuirea permisului nu ar avea ca efect să contravină regulii cumulării, așa cum este prevăzută la punctele 2 și 3 din anexa I la această directivă.
- 59 Într-adevăr, anexa I menționată, după cum indică titlul său, identifică categoriile de activități cărora li se aplică respectiva directivă, astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (1). În special, regula cumulării precizează condițiile în care trebuie să se aprecieze dacă activitățile care se desfășoară în cadrul unei instalații, în special activitatea de ardere a combustibililor, ating pragurile prevăzute în anexa I menționată pentru a decide cu privire la includerea acestei instalații în ETS.
- 60 Or, astfel cum s-a constatat la punctul 48 din prezenta hotărâre, o centrală termică și o unitate de cogenerare precum cele în discuție în litigiul principal sunt două entități distincte care nu constituie aceeași instalație în sensul articolului 3 litera (e) din Directiva 2003/87.
- 61 În plus, este cert că, chiar și după cesionarea unității de cogenerare către E.ON, centrala termică a cărei unitate de producție este echipată a continuat să intre sub incidența ETS, dat fiind că puterea sa termică totală de ardere este superioară pragului de 20 MW prevăzut în anexa I la această directivă.

- 62 Pe de altă parte, este necesar să se observe că regula cumulării privește modalitățile de calcul al capacităților activităților care se desfășoară în cadrul unei instalații și nu are ca obiect, având în vedere condițiile amintite la punctul 49 din prezenta hotărâre, identificarea operatorului acestei instalații. În speță, contrar a ceea ce par să sugereze pârâtele din litigiul principal, o asemenea regulă nu poate conduce, așadar, nici la desemnarea Granarolo drept operatorul unității de cogenerare în discuție în litigiul principal, chiar dacă aceasta nu mai poate fi considerată ca dispunând de controlul asupra funcționării acestei unități și, prin urmare, nu mai este în măsură să asigure monitorizarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitatea unității menționate, și nici să lipsească Granarolo de dreptul de a solicita revizuirea permisului său de emisii de gaze cu efect de seră.
- 63 În al doilea rând, trebuie amintit că principiul interzicerii fraudei și a abuzului de drept constituie un principiu general al dreptului Uniunii, a cărui respectare se impune justițiabililor. În acest sens, aplicarea reglementării Uniunii nu poate fi extinsă astfel încât să acopere operațiunile care sunt realizate în scopul de a beneficia în mod fraudulos sau abuziv de avantajele prevăzute de dreptul Uniunii (Hotărârea din 28 octombrie 2020, Kreis Heinsberg, C-112/19, EU:C:2020:864, punctul 46 și jurisprudența citată).
- 64 În special, principiul interzicerii practicilor abuzive urmărește interzicerea aranjamentelor pur artificiale, lipsite de realitate economică, efectuate cu unicul scop de a obține un avantaj necuvenit (a se vedea prin analogie Hotărârea din 18 iunie 2020, KrakVet Marek Batko, C-276/18, EU:C:2020:485, punctul 84 și jurisprudența citată).
- 65 Or, niciun element nu sugerează, în dosarul prezentat Curții, că ar fi avut loc în speță astfel de operațiuni abuzive sau frauduloase, printre altele existența unui aranjament pur artificial. În special, niciun element din acest dosar nu este de natură să pună la îndoială realitatea activității economice autonome exercitate de întreprinderea cesionară a unității de cogenerare în discuție în litigiul principal.
- 66 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 3 literele (e) și (f) din Directiva 2003/87 coroborat cu punctele 2 și 3 din anexa I la aceasta trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un proprietar al unei unități de producție echipate cu o centrală termică a cărei activitate intră sub incidența acestei anexe I să poată obține revizuirea permisului său de emisii de gaze cu efect de seră în sensul articolului 7 din această directivă, în cazul în care a transferat o unitate de cogenerare situată pe același amplasament industrial precum această unitate, care pune în aplicare o activitate a cărei capacitate este inferioară pragului prevăzut în anexa I menționată, unei întreprinderi specializate în domeniul energiei, încheind totodată cu întreprinderea menționată un contract care prevede printre altele că energia produsă de această unitate de cogenerare va fi furnizată unității respective, în cazul în care centrala termică și unitatea de cogenerare nu constituie una și aceeași instalație în sensul articolului 3 litera (e) din directiva menționată, și că, în orice caz, proprietarul unității de producție nu mai este operatorul unității de cogenerare în sensul articolului 3 litera (f) din aceeași directivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 67 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 3 literele (e) și (f) din Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009, coroborat cu punctele 2 și 3 din anexa I la aceasta trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un proprietar al unei unități de producție echipate cu o centrală termică a cărei activitate intră sub incidența acestei anexe I să poată obține revizuirea permisului său de emisii de gaze cu efect de seră în sensul articolului 7 din această directivă, în cazul în care a transferat o unitate de cogenerare situată pe același amplasament industrial precum această unitate, care pune în aplicare o activitate a cărei capacitate este inferioară pragului prevăzut în anexa I menționată, unei întreprinderi specializate în domeniul energiei, încheind totodată cu întreprinderea menționată un contract care prevede printre altele că energia produsă de această unitate de cogenerare va fi furnizată unității respective, în cazul în care centrala termică și unitatea de cogenerare nu constituie una și aceeași instalație în sensul articolului 3 litera (e) din directiva menționată, și că, în orice caz, proprietarul unității de producție nu mai este operatorul unității de cogenerare în sensul articolului 3 litera (f) din aceeași directivă.

Semnături